

Muhi Sándor

Tanulj, hogy taníthass!

Ma már kicsit meseszerűnek, valószerűtlennek tűnhet ez a jó tizenöt éves történet, de Szatmáron többen tanúsíthatják, hogy igaz, hiszen a résztvevők egy része máig közöttünk él. Azóta a szervezők, akkor még pályakezdő fiatalok, MADISZ-tagok közül néhányan külföldre távoztak, a gyerekek felnőttek, és olyan is akad, aki sajnos már nincs az élők sorában.

Számomra a feladat úgy kezdődött, hogy egyik munkahelyemen, a szatmári 10-es Számú Általános Iskolában megkeresett egy fiatalember, egy 3-4 éves kisfiúval a nyakában, és felkért, hogy önkéntes munkában tanítsak hetente egyszer képzőművészeti játékokat az Iparos Otthon egyik termében rendezendő táncházban. Később megtudtam, hogy ő Nagy-Csiha István kémia tanár, MADISZ társelnök, a gyermek pedig Gergő, a kisfia.

A kilencvenes évek elején még olyan világmegváltó, lelkes hangulat uralkodott felénk, hogy természetes volt egy ilyen felkérés, és magától értetődő volt az is, hogy szinte senki sem utasította vissza. Az első tevékenységekre városszerte jól ismert pedagógusokból álló csapat verbuválódott.

A tanárok között természetesen ott volt a főszervező, Nagy-Csiha István is, aki akkoriban sokadmagával a szatmári bábozás, bábukészítés alapjait rakta le, de tevékenyen részt vett a betlehemes játékok hagyományának újraélesztésében is. A bábcsoport rövidesen nagy sikerrel, több helyszínen előadta a *Rettenetes Tibamér* című darabot. Betlehemes vetélkedőket, bemutatókat is rendeztek, István a későbbiekben könyvet is jelentetett meg ezeknek a játékoknak a leírásával.

Felesége Nagy-Csiha Réka szintén tanár, ő táncoktatóként szerepelt a közös tevékenységeken. Táncos vetélkedőket, bemutatókat is szervezett, többek között *Lábad ide, nem oda* címmel.

Zenészként Fehér Kálmán, a kiváló zenepedagógus, a népzene avatott ismerője, művelője jött el, ő az egyik legelső tánc házas volt a csapatból, már a nyolcvanas évek elejétől részt vett a mozgalomban. Hűsége töretlen, máig a *Hajnal akar lenni* népdaléneklési verseny zenei mindenese Szatmáron.

A belépőjegyeket, melyek jelképes árából a szervezők a legszükségesebbeket beszerezték, Löchli Tünde osztogatta szintén önkéntes munkában, ő jelenleg a szatmári Caritas igazgatója.

Szejke Vilmos rajz tanár, festőművész papírhajtogatással szórakoztatta, taníttatta a gyerekeket, és gyakran bejött új hírekkel, anyagokkal, meg termé-

szetesen segíteni a másik társelnök, Ruzsa János is. Kiváló szervező volt ő is, Nagy Istvánnal mikrobuszt kerítettek Magyarországról a szervezet számára, és olyan együtteseket hoztak városunkba, mint a Kaláka, az általuk irányított Kossuth-kerti gyereknapok pedig máig emlékezetesek valamennyi résztvevő, szervező számára.

Az Apáczai-díjas Olosz Ferenc, a Kölcsey Ferenc Főgimnázium matematikatanára mint népi fafaragó tevékenykedett a táncházban, kisméretű, mives kopjafákat készített. Felesége, Olosz Etelka, aki szintén matematikatanár volt, akkoriban a Pedagógiai Líceumban dolgozott, népi hímzéseket mutatott be ugyanott. Érdekes színfoltjai voltak ezek a közös tevékenységeknek.

Abban sincs semmi meglepő, hogy a fenti tanároknak a neveivel találkozhattunk a szatmári Pedagógiai Líceum újraindításánál, a Pedagógiai Főiskola beindításánál, a művészeti oktatás újraszervezésénél is. Valahogy mindenre volt akkoriban idő legalább olyan mértékben, ahogyan manapság szinte semmire sincs.

Természetesen volt a táncházban gyertyaöntés, tojásfestés is. Ezekkel a területekkel, ha jól emlékszem, Lőrincz Jutka foglalkozott, aki mellesleg kitűnően énekelt és a népdaléneklési versenyek egyik sikeres résztvevője volt. Készítettek itt mézeskalácsot és hagyományos karácsonyfadíszeket is.

Ami máig élő számomra, az a tevékenységek hangulata. A terem szinte minden alkalommal zsúfolásig megtelt gyerekekkel, akik gyakran a szüleikkel, tanáraikkal érkeztek, de sokan közülük egyedül, kíváncsiságból jöttek, aztán valami miatt maradtak. Ők alkották a táncház derékhadát, de mellettük volt még számos alkalmi vendég, érdeklődő is.

Abban minden szervező egyetértett, hogy ezeknek a tevékenységeknek a hagyományok őrzése, ápolása, továbbadása mellett, nagyon fontos volt a közösségteremtő, közösséget megőrző szerepe. Szinte felsorolhatatlan hány régi ismerőssel, szülővel, nagyapával találkozhatott itt az ember néhány hét alatt, hány ismeretség, barátság szövődött nemcsak szülők, tanárok, de a résztvevő diákok között is. Több innen indult szerelemről, házasságról is van tudomásunk, erről bővebben majd Fehér Kálmán tanár úr számol majd be visszaemlékezésében.

Voltak „meglepetésvendégek” is. Egy nap, miközben könyökig festékesen készítettem a levonatokat, körülöttem tucatnyi gyerekekkel, arra figyelek fel, hogy valaki rángatja az ingem ujját: „Főnök, én is akarok rajzolni, adjon papírt.” Maszatos 10-12 éves utcagyerek állt mellettem, mutatta, hogy van belépőjegye, és addig nem tágitott a teremből, amíg az ő munkáját ki nem állítottuk a többi mellett a rögtönzött pannón.

A munkacsoportok általában alkalmilag, érdeklődési körök szerint a helyszínen alakultak ki, senki sem olvasott névsort, nem voltak kötelező feladatok, és nem volt számonkérés, mint az iskolában. Mindez azt is jelentette, hogy azok az oktatók, akik nem igyekeztek értelmes, tartalmas, szórakoztató dolgokat kitalálni, nem tudták felkelteni és lekötni a gyerekek érdeklődését, azok rövid időn belül egyedül, tanítványok nélkül maradtak volna a teremben. Ez azonban soha, senkinél nem következett be.

Csak a legszükségesebb felszerelések (papír, ragasztó, festék stb.) álltak rendelkezésünkre, minden alkalommal degeszre tömött táskával érkeztem tehát, hiszen megfelelő munkaeszközök nélkül aligha sikerült volna helytállni. Így született a mindent tudó táska legendája, amely kimeríthetetlen, és amelyből mindig kellő időben, pattintásra kerültek elő az anyagok, eszközök: olló, színes papír, filctoll, bicska, nyomdafesték, metszőkés, tempera, tintakiszedő, színes tinták, fogpiszkáló, gyufásdobozok, ecsetek, textíliák, szárított virágszirmok, gyurma, gémkapocs, kalapács, szegek, gombostű, különböző méretű és vastagságú drótok, huzalok, kartonok, színes lapok, sztaníol, parafa dugó, radírgumi pecsételéshez, bélyegek, és ki tudná felsorolni, hogy még mi minden.

Emlékszem, mindig ki kellett találnom valami újat, mivel ezt elvárták tőlem és nem akartam csalódást okozni. Pecséeltünk, ragasztottunk, hajtogattunk, spricceltünk, metszettünk, nyomtattunk, és közben valamennyien tanultunk. Nagy szükség volt erre, hiszen az újraalakult szatmári Pedagógiai Líceum tanáraként állandóan élő, friss és a gyakorlatban is kipróbált tapasztalatokra volt szükségem ahhoz, hogy a műhelymunkánk az osztályteremben hitelessé váljék.

Az elismerés nem maradt el. Egy délután az akkor 12 éves lányommal és néhány tanítványommal érkeztem hat-hét óra megtartása után, fáradtan, de lelkesen a táncházba, ahol az „igazgató úr” szokatlanul ünnepélyes arccal fogadott, és átadott egy névre szóló, tiszteletbeli MADISZ-igazolványt. Így lettem 47 évesen MADISZ-tag. Először viccnek tűnt az egész, ma már tudom, hogy ez az egyik legnagyobb kitüntetés, amit valaha kaptam.

A Pedagógiai Líceumban néhányszor, a rajztanítás módszertana kapcsán említést tettem a tevékenységeinkről, talán ennek is köszönhető, hogy rövidesen néhány tanítványom, leendő óvó- és tanítónő is eljött szétnézni a táncházban. Volt mit látniuk, hiszen akkoriban kezdtük el annak a papírvárosnak a készítését, amelyet a továbbiakban hetekig, hónapokig alakítottunk, gazdagítottunk, és amelyeknek vendégkönyve, díszpolgárai is voltak. A parkba szobrok, fák, bokrok, szökőkutak kerültek, közlekedési jelek az utcára, többnyelvű feliratok a házakra, intézményekre, volt ott állatkert, botanikus kert, nagykövetségek zászlókkal, gépkocsik, és természetesen voltak rendezők,

szervezők, raktárosok, sőt polgármester is. A város gyarapításához bárki hozzájárulhatott. Aki a legtöbbet tette, azt díszpolgári oklevéllel jutalmaztuk és bejegyeztük a nevét a vendégekönyvbe. Kemény, hasznos, izgalmas és tanulságos vetélkedés alakult így ki a résztvevők között, akik a legváltozatosabb korosztályokat képviselték négyévestől húszéves korig.

Ha röviden össze szeretném foglalni ennek a tevékenységnek a lényegét, akkor annyit mondanék, hogy sokat tanultam. Azóta sok minden történt, fokozati dolgozatok, diplomamunkák tucatjait irányítottam a rajztanítás, kézművesség témakörében. Egész kis szakkönyvtárnyi anyag gyűlt így össze román és magyar nyelven, de azokon az alapelveken, amelyeket lényegében először a táncmuzikális tevékenységek kapcsán fogalmaztam meg, máig nem változtattam.

Ezek a következők:

1. Ne magyarázd, mutasd!
2. Aki üres kézzel érkezik, az kéreget.
3. Ahány tanuló, annyi megoldás.
4. Tanulj, hogy taníthass!
5. „Akár egy halom hasított fa...”

Az 5-ös pontban az idézet jelen esetben arra utal, hogy minden tudás, ismeret összefügg egymással, és így a világ felfedezésének, megismerésének fontos eleme, útja lehet a képzőművészeti nevelés vagy a kézművesség is.

Nemrég felkeresett egy szatmári óvónő, aki a „papírvárosból”, annak tantárgyakon, tevékenységeken áthidaló szerepéről szeretné írni a fokozati dolgozatát. Ő egyike azoknak a fiataloknak, akik annak idején a pedagógiai líceum tanulóiként részt vettek a táncmuzikális képzőművészeti és kézműves játékokban. Könnyű dolgom volt, hiszen ott folytathattuk a megbeszélést, ahol valamikor abbamaradt.